

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553¹

ฉัตรกมล เรืองด้วง²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยผู้ศึกษาศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนไปจนถึงการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กประกอบกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Enacted Law) และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เพื่อนำเอาหลักการของกฎหมายมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับกฎหมายของประเทศไทย เนื่องจากพบว่า สำหรับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน กำหนดไว้อย่างชัดเจนตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่กำหนดว่า บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ตั้งแต่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับหลักคิดในการคุ้มครองป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีที่มาจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) และยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติในการจัดการความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนของสหประชาชาติ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยให้ตระหนักถึงการคุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนจะอยู่ในฐานะผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่ทั้งนี้ หากเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด เด็กหรือเยาวชนคนนั้นก็ต้องเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายโดยมีอาชญากรรมได้ แต่ทั้งนี้ ในการดำเนินคดีสำหรับเด็กและเยาวชนต้องเป็นไปอย่างรวดเร็วตามกระบวนการยุติธรรมอันชอบ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์สุเมธ จานประดับ และอาจารย์ ดร.พีรพงศ์ จงไพศาลสกุล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค จังหวัดสงขลา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ธรรมและเป็นไปตามกฎหมายกำหนด โดยในขั้นตอนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมจะแยกผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ และให้นำตัวขึ้นพิจารณาพิพากษาคดีให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ขณะเดียวกันระบบราชทัณฑ์ต้องปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย เพราะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า เวลาที่ผ่านไประหว่างดำเนินคดี เด็กและเยาวชนซึ่งต้องอยู่ในกระบวนการดำเนินคดีอาจจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชนได้³

แม้ว่าการปกป้องคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ถือเป็นหลักการพื้นฐานที่รัฐควรยึดถือและปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง เพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้บังคับใช้กฎหมายและเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยผู้มีอำนาจจะบังคับใช้กฎหมายหรือใช้อำนาจต่อพลเมืองในเรื่องใดๆ ก็ตาม ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นบรรทัดฐานไว้แล้วอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติต่อประชากรกลุ่มเปราะบางอย่างเด็กและเยาวชน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องปฏิบัติในรูปแบบที่พิเศษแตกต่างจากการดำเนินการต่อกลุ่มคนทั่วไป และคำนึงถึงผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการตรากฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนอยู่เป็นจำนวนมาก กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับล้วนอยู่ภายใต้เจตนารมณ์ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนตามกรอบมาตรฐานสากลที่รัฐไทยมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ก็เป็นกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ยังคงมีช่องโหว่ของกฎหมายที่ส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ยังคงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ อีกทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติที่ชัดเจนก็ยังไม่มีความชัดเจน จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง ดังเช่นปัญหาต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาในการมัดฟ้องคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปี

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 78 ตามวรรคสาม กล่าวว่า เมื่อจับกุมเด็กหรือเยาวชนแล้วพนักงานสอบสวนต้องรีบสอบสวนและส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องให้ทันภายใน 30 วัน หากยื่นฟ้องไม่ทันพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องขอผิดฟ้องต่อศาล ดังนี้

1) ความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกินหกเดือน แต่ ไม่เกินห้าปี ผิดฟ้องได้สองครั้ง ๆ ละ ไม่เกินสิบห้าวัน

2) ความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกินห้าปี ผิดฟ้องได้สี่ครั้ง ๆ ละ ไม่เกินสิบห้าวัน

ดังนั้น กรณีอัตราโทษที่เกินกว่าห้าปี พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจึงขอผิดฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ แม้ว่าศาลจะอนุญาตได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้อง

³กิตติ ชยางกุล. “ตัวชี้วัดสิทธิเด็ก Children’s Rights Indicators”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 9, 3 (กันยายน-ธันวาคม, 2562): 4.

ข้อคัดฟ้องนั้น จะต้องแสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานมาเบิกประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาลก็ตาม ดังนั้น โทษจำคุกที่เกินกว่าห้าปีขึ้นไป ยังเป็นอัตราโทษที่ต่ำหรือน้อยอยู่ เพราะเนื่องจากว่า หากศาลอนุญาตให้คัดฟ้องนั้นหมายความว่าศาลอนุญาตให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขยายระยะเวลาในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ และในกรณีที่ขยายระยะเวลาการฟ้องคดี เช่นนี้ ย่อมอาจทำให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการประวิงคดีได้ เมื่อพิจารณาแล้ว หากระยะเวลาการสอบสวน และระยะเวลาการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการของประเทศไทยนั้น ยังคงใช้ร่วมกันในเรื่องของระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหา ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาเองจึงเกิดประเด็นปัญหาที่ไม่อาจสอดคล้องกับหลักกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่จะต้องดำเนินการให้รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม และยังขัดกับหลักสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญอีกด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรการพิเศษไปใช้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปี ในกระบวนการขึ้นก่อนฟ้อง

ในกระบวนการขึ้นก่อนฟ้อง กฎหมายได้กำหนดให้มีมาตรการพิเศษแก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษไม่เกินห้าปีสามารถใช้มาตรการพิเศษได้⁴ ตามมาตรา 86 แต่ในขณะเดียวกัน หากเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเช่นเดียวกันแต่มีอัตราโทษเกินกว่าห้าปี กฎหมายกลับไม่ได้บัญญัติให้มีการนำมาตรการพิเศษมาใช้ทั้งนี้การที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวอาจเป็นการจำกัดสิทธิของเด็กได้ เพราะในบางคดีเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับโทษเกินกว่าห้าปี ผู้กระทำความผิดบางรายอาจกระทำไปเพราะไม่ได้ตั้งใจ หรือด้วยเหตุผลประการอย่างใดอย่างหนึ่งอันสมควรได้รับสิทธิตามมาตรการพิเศษ แต่เมื่อกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ ทั้งนี้ อาจทำให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่าห้าปีจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแบบผู้ใหญ่ ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดแบบเปิดกว้างไว้โดยไม่มีเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์อื่นใดเสริม เช่นนี้เป็นการขัดกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กตามหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กและอนุสัญญากรุงปักกิ่ง ในเรื่องความเสมอภาคในการได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ดังนั้น วิธีในการคัดเลือกผู้กระทำความผิดเพื่อเข้าสู่มาตรการพิเศษนั้นควรพิจารณาเป็นการเฉพาะราย เพื่อเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิด โดยไม่ใช้วิธีการพิจารณาเป็นกลุ่มก้อนเหมารวมเพราะการพิจารณาแบบนี้จะทำให้เกิดความผิดพลาดในกระบวนการพิจารณาและตัดโอกาสบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มดังกล่าวแต่ว่าสมควรจะได้รับสิทธิไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

⁴คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2560.
 จันทรสม จันทรอินทร์. “ปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553.” วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งเปซิฟิล 7, 1 (มกราคม-เมษายน 2564): 609.

3. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายให้ลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีที่มีอัตราโทษที่มีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง

ปัจจุบันพบว่า การกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งในบางคดีการก่อเหตุอาชญากรรมรุนแรงเกินที่จะเชื่อได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือเด็กและเยาวชน ทั้งนี้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้สังคมตั้งคำถามถึงโทษทางกฎหมายในปัจจุบันว่าเหมาะสมกับเหตุร้ายที่เกิดขึ้นหรือไม่ เนื่องจากว่ากฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนสากล มองว่า เด็กและเยาวชนยังมีความสามารถในการตัดสินใจ หรือวิเคราะห์ประมวลผลได้ไม่ดีเท่าผู้ใหญ่ ทั้งที่เด็กหรือเยาวชนไม่ได้เกิดมาเป็นผ้าขาวทุกคน ดังนั้น สำหรับเด็กหรือเยาวชนบางคน ที่กระทำความผิดอันเกินกว่าที่เด็กหรือเยาวชนนั้นจึงควรลงโทษเขาเยี่ยงอาชญากรเช่นกัน แต่เมื่อเด็กเยาวชนผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว โทษที่พวกเขาเหล่านี้จะได้รับก็เพียงถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจเท่านั้น เพราะกฎหมายไม่ได้มีการบัญญัติให้ลงโทษเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีที่มีอัตราโทษที่มีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง การที่กฎหมายไม่ได้มีบทบัญญัติในกฎหมายให้ลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง สำหรับเด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมที่เกินกว่าวิสัยความเป็นเด็กหรือเยาวชนนั้น ขัดต่อทฤษฎีการลงโทษเพื่อการยับยั้งการกระทำซ้ำและการลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำผิดอีกเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ซึ่งแม้ว่าทฤษฎีทั้ง 2 ทฤษฎีนี้จะสวนทางกันกับหลักสิทธิของเด็กและเยาวชนก็ตาม แต่การคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนก็ควรพิจารณาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเด็กและเยาวชนบุคคลดังกล่าวนี้ด้วย ดังนั้นแล้วกฎหมายควรกำหนดมาตรฐานในการกำหนดโทษที่เพิ่มขึ้นสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำอันเกิดจากการกระทำผิดโดยสันดาน และการกระทำผิดที่ดูจากลักษณะและพฤติกรรมแล้วเกินกว่าเด็กหรือเยาวชนจะสามารถกระทำได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันและป้องปรามการกระทำผิดที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต และเพื่อยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก

ดังนั้น จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขปัญหาก็ได้ศึกษาทั้ง 3 ประเด็นดังนี้

1. ปัญหาการกำหนดระยะเวลาในการพักฟ้องคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปี

ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

เดิม

มาตรา 78 บัญญัติว่า “เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 69 วรรคหนึ่ง หรือกรณีเด็กหรือเยาวชนปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา 70 วรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงาน

อัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุมหรือปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน แล้วแต่กรณี

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความจำเป็น ไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลตั้งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสองครั้งแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามคำขอนั้นได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในกรณีเช่นว่านี้ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

การผิดฟ้องตามวรรคสองและวรรคสาม ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจผิดฟ้องต่อศาลที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่ในเขตอำนาจศาลนั้นได้

ในการพิจารณาคำร้องขอผิดฟ้อง ถ้าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหา ยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมายให้ศาลแต่งตั้งให้เพื่อแถลงข้อคัดค้านหรือซักถามพยาน”

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม เป็น

มาตรา 78 บัญญัติว่า “เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 69 วรรคหนึ่ง หรือกรณีเด็กหรือเยาวชนปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา 70 วรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุมหรือปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน แล้วแต่กรณี

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความจำเป็น ไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลตั้งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสองครั้งแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามคำขอนั้นได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในกรณีเช่นว่านี้ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องได้แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน

การคัดฟ้องตามวรรคสองและวรรคสาม ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจคัดฟ้องต่อศาลที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่ในเขตอำนาจศาลนั้นได้

ในการพิจารณาคำร้องขอคัดฟ้อง ถ้าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหา ยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมายให้ศาลแต่งตั้งให้เพื่อแถลงข้อคัดค้านหรือซักถามพยาน”

2. ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรการพิเศษไปใช้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปี ในกระบวนการชั้นก่อนฟ้อง

เดิม

ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มบทบัญญัติแห่งกฎหมายในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เนื่องจากปัจจุบันฉบับนี้ ยังไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการนำมาตรการพิเศษไปใช้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีไว้

เห็นควรเพิ่ม มาตรา 86/1 เป็น

“ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีให้นำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 86 มาบังคับใช้โดยอนุโลม โดยให้พิจารณาเป็นรายบุคคลไป”

3. ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายให้ลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษที่สูง

เดิม

ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มบทบัญญัติแห่งกฎหมายในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เนื่องจากปัจจุบันพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติในการให้ลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษที่สูง

เห็นควรแก้ไขเพิ่มมาตรา 142

“หากการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนนั้น เป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือเป็นการกระทำความผิดซ้ำ หรือกระทำความผิดโดยสันดาน ให้พิจารณาโทษที่สูงขึ้นตามพฤติการณ์ของการกระทำความผิด” โดยให้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 142 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ชยางคกุล. “ตัวชี้วัดสิทธิเด็ก Children’s Rights Indicators”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 9, 3 (กันยายน-ธันวาคม, 2562): 4.

คณิต ฌ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2560.

จันทร์สม จันทร์อินทร์. “ปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553.” วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
7, 1 (มกราคม-เมษายน 2564): 609.

ชัยชัย ยุระพันธุ์. “หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐกับการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดี.”

วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 10,12 (มกราคม-ธันวาคม 2565): 92.

ปุ่นยวรัตน์ ไตรจุฑาทากาญจน์. “แนวทางการพัฒนากระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตาม
พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553.”
คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาสหวิทยาการ. วิทยาลัยสหวิทยาการ.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2564.

พฤษภา พนมยันตร. การคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยมาตรการพิเศษแทนการ
ดำเนินคดีอาญา. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2561.

ภัสสร เรืองฤทธิ์. “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน
และครอบครัว พ.ศ. 2553.” วิทยานิพนธ์ของการนิสิตาตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ
ครอบครัว พ.ศ. 2553 แก้ไขปรับปรุงตาม ฉบับที่ 2 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2558 ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 พ.ศ.
2559 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว พ.ศ. 2550. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560.

สุปราณี สุวรรณทรัพย์และสุนทรี บุญชื่น. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการพิเศษแทนการ
ดำเนินคดีอาญาของเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณา
คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.” วารสารปัญญาภิธาน 7, 1 (มกราคม –มิถุนายน 2565): 233-
234.

สุริยา ปานแป้น และอนวัตนัน บุญนันท์. หลักกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ. พิมพ์ครั้งที่
3. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2557.